

Autorski Program *INKA* – Zachowanie jak trzeba

skierowany do uczniów klasy IVB Szkoły Podstawowej im. św. Jana Kantego w Świlczy

Inspiracje:

1. Żołnierz wyklęta - Danuta Siedzikówna, *Inka*.
2. Internetowy Uniwersytet Mądrego Wychowania im. Stefanii Światłowskiej.

DANUTA SIEDZIKÓWNA (3.09.1928 – 28.08. 1946)

Danusia Siedzikówna *INKA* urodziła się 3 września 1928 roku w Guszczewinie, koło Narewki. Jej ojciec Waław Siedzik w młodości był zesłany na Sybir za działalność patriotyczną. Wrócił do Polski w 1926 roku. Był leśniczym. Deportowany przez NKWD w lutym 1940 roku, od 1941 roku żołnierz gen. Władysława Andersa. Zmarł w Teheranie. Matka Eugenia z Tymińskich, należała do siatki terenowej AK. Aresztowana przez Gestapo, po ciężkim śledztwie zamordowana w 1943 roku w lesie pod Białymstokiem.

Danka jako 15-letnia dziewczyna, wraz ze swoją siostrą Wiesławą, złożyła przysięgę w AK. Odebrała szkolenie sanitarne. Po przejściu frontu podjęła pracę kancelistki w nadleśnictwie Hajnówka. Aresztowana za współpracę z antykomunistycznym podziemiem, uwolniona z konwoju UB przez patrol wileński AK. Została sanitariuszką w oddziałach antykomunistycznej partyzantki. Przybrała pseudonim *Inka*, na pamiątkę szkolnej przyjaźni. Od wiosny 1946 roku służyła w szwadronie 5. Wileńskiej Brygady AK mjr. Zygmunta Szendzielarza *Łupaszki* jako łączniczka i sanitariuszka.

W lipcu 1946 roku pojechała do Gdańska po zaopatrzenie medyczne dla oddziału.

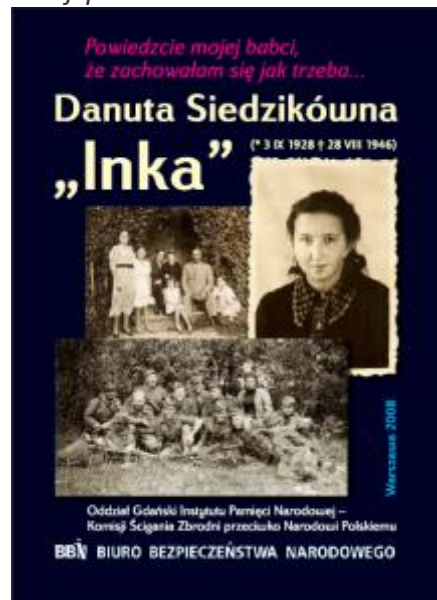

Tam aresztowana rankiem 20 VII 1946 roku i umieszczona w pawilonie V więzienia w Gdańsku jako więzień specjalny. Po ciężkim śledztwie 3 VIII 1946 roku skazana na śmierć przez Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku. Wyrok śmierci na młodą sanitariuszkę był komunistyczną zbrodnią sądową. *Inka* nie uległa namowom obrońcy z urzędu i nie podpisała się pod pismem do Bieruta, *prezydenta* z sowieckiego nadania, o ułaskawienie. Pismo podpisał obrońca. Bierut nie skorzystał z prawa łaski. W przesłanym grypsie z więzienia *Inka* napisała: **Powiedzcie mojej babci, że zachowałam się jak trzeba.**

Została rozstrzelana 28 VIII 1946 roku o 6.15 strzałem w głowę przez dowódcę plutonu egzekucyjnego, ponieważ żołnierze z plutonu nie chcieli tego zrobić. Według żyjących świadków, ks. Mariana Prusaka i ówczesnego zastępcy naczelnika więzienia w Gdańsku, przed śmiercią *Inka* krzyknęła: **Niech żyje Polska.**

Miejsce pochówku zostało przez UB utajnione. *Inka* ma symboliczny grób na cmentarzu garnizonowym przy ulicy Giełguna w Gdańsku. Ma też tablicę pamiątkową w bazylice NMP w Gdańsku oraz kamienny obelisk w Sopocie, obok pomnika AK.

Tekst pochodzi z broszury przygotowanej przez IPN oddział w Gdańsku, a wydanej

przez Biuro Bezpieczeństwa Narodowego.

W 1991 r. Sąd Wojewódzki w Gdańsku uznał, iż działalność *Inki* i innych żołnierzy V Wileńskiej Brygady AK zmierzała do odzyskania niepodległego bytu Państwa Polskiego.

11 listopada 2006 r. Danuta Siedzikówna została pośmiertnie odznaczona przez prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego **Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski *Polonia Restituta***.

Na początku tego roku 2015 IPN znalazł miejsce pochówku oraz szczątki *Inki*. Potwierdziły to badania DNA.

Cel główny: Autorskiego Programu *INKA* – *Zachowanie jak trzeba*:

Wychowanie to kształtowanie umysłu i serca dziecka tak, aby wyrosło na mądrego, dobrego i szczęśliwego człowieka. Jednym z najważniejszych zadań wychowawczych jest pomoc dziecku w zbudowaniu dobrego, mocnego charakteru poprzez nauczanie go – własnym przykładem i celowym działaniem - praktykowania wartości moralnych z wewnętrznych pobudek.

Cele szczegółowe:

1. Czym są wartości? Wartości to:

- rzeczy i sprawy ważne, cenne, pożądane,
- standardy naszych myśli, postaw i naszego zachowania, które mówią o tym, kim jesteśmy, jak żyjemy i jak traktujemy innych ludzi,
- drogowskazy życiowe, mapy, życiowy kompas,
- kryteria naszych decyzji, wyborów i ocen.

2. Czym są wartości moralne?

- wartości moralne to wskazania lub idee, które wywołują zachowania korzystne zarówno dla tego, kto je praktykuje, jak i dla osób, do których są skierowane,
- wartości moralne kształtują lepszych ludzi, lepsze życie i lepsze stosunki międzyludzkie,
- cechą wartości moralnych jest to, że im szerzej je praktykujemy, im więcej ich dajemy innym, tym więcej ich wokół przybywa i tym więcej do nas wraca,
- wartości moralne są podstawą dobrych stosunków społecznych.

3. Wartości moralne:

- stoją na straży życia i ładu społecznego,
- nadają życiu sens,
- są drogowskazem w stosunkach z ludźmi,
- ułatwiają podejmowanie słusznych decyzji i trwały sukces,
- stanowią wewnętrzny hamulec dla zachowania niemoralnego, krzywdzącego innych,

- chronią przed demoralizującymi wpływami z zewnątrz,
- są ważnym budulcem kultury i elementem komunikacji międzyludzkiej,
- budują harmonię życia osoby praktykującej wartości, jej najbliższych i otoczenia.

4. Program Nauczania Wartości.

Program Nauczania Wartości - opracowany przez Fundację ABCXXI - *Cała Polska czyta dzieciom* - obejmuje 12 uniwersalnych wartości moralnych. Są to:

1. SZACUNEK,
2. UCZCIWOŚĆ,
3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ,
4. ODWAGA,
5. SAMODYSCYPLINA,
6. POKOJOWOŚĆ,
7. SPRAWIEDLIWOŚĆ,
8. SZCZĘŚCIE, OPTYZMIZM,
9. PRZYJAŹŃ i MIŁOŚĆ,
10. SOLIDARNOŚĆ,
11. PIĘKNO,
12. MĄDROŚĆ.

Składowe szacunku:

- grzeczność, dobre maniery,
- dbałość o uczucia innych, poszanowanie cudzej godności,
- dbałość o dobro innych, wzgląd na innych,
- respektowanie inności/ odmienności,
- honor: poszanowanie własnej godności, dbałość o swe dobre imię, dotrzymanie słowa,
- dbałość o własne dobro i swój rozwój,
- podziw, uznanie, docenianie.

Komu/czemu powinniśmy okazywać szacunek?

- wszystkim osobom - znajomym i nieznanym, a także sobie,
- cudzej własności (przedłużenie szacunku wobec właściciela),
- dobrym tradycjom (przedłużenie szacunku wobec wcześniejszych pokoleń),
- pracy i jej produktom (przedłużenie szacunku wobec jej wykonawców i użytkowników),
- Ziemi, przyrodzie, zwierzętom,
- prawu, które służy dobru ogólnemu, zasadzie równości ludzi,
- sprawiedliwemu państwu i jego instytucjom.

Szacunek okazujemy poprzez:

- uśmiech,
- przyjazne patrzenie w oczy osobie mówiącej do nas,
- spokojny i niezbyt głośny ton,
- kulturalny język,
- mówienie *dzień dobry, przepraszam, dziękuję*,
- przedstawianie się, gdy dzwoniemy do kogoś,
- pytanie o zgodę osób we wspólnym pomieszczeniu (pokoju, autokarze), zanim zrobimy coś, co może zakłócić ich spokój lub komfort,
- zapamiętywanie imienia i nazwiska i prawidłowe ich używanie,
- grzeczne gesty: przepuszczanie przez drzwi, ustępowanie miejsca w środkach transportu,
- drobna pomoc,
- udzielanie informacji,
- prawdomówność,
- słuchanie bez przerywania,
- punktualność,
- sprzątanie po sobie,
- dbanie o cudze dobro,
- mówienie z życzliwością o innych,
- powstrzymanie się od krytykowania siebie i innych,
- nieużywanie cudzych rzeczy bez zgody właściciela,
- noszenie stroju stosownego do okazji.

Brak szacunku (lekceważenie) przejawia się poprzez:

- wulgarny język,
- przerywanie komuś wypowiedzi,
- niezwracanie uwagi na osobę, która do nas mówi (słuchamy, nie patrząc jej w oczy i nie przerywając swych zajęć),
- spóźnianie się,
- niedotrzymywanie słowa,
- bałaganienie we wspólnym mieszkaniu lub pokoju,
- przekręcanie czyjegoś imienia i nazwiska,
- krytykowanie, zwłaszcza publiczne,
- nieodpowiedni do okazji strój,
- brak higieny,
- pozostawianie po sobie nieporządku,
- krzyk,
- wyzwiska,
- obraźliwe określenia i epitety,
- lekceważenie potrzeb innych ludzi,
- pożyczanie sobie cudzej własności bez zgody właściciela,
- czytanie cudzej korespondencji,
- zaglądnienie – pod nieobecność gospodarzy i bez ich zgody – do cudzych szaf, szuflad, toreb.

Uczciwość przejawia się w:

- mówieniu i pisaniu w zgodzie z faktami, z prawdą,
- przyznaniu się do winy i naprawieniu szkody,
- nieprzywłaszczaniu sobie cudzej własności (*I niech każde z was pamięta, cudza własność to rzecz święta!* – Zofia Rogoszówna *Dzieci Pana Majstra*),
- należytnym wykonywaniu swoich prac i obowiązków.

Należy być uczciwym:

- wobec siebie samego,
- wobec innych ludzi,
- wobec prawa i przepisów,
- wobec pracy i obowiązków (rzetelność, terminowość),
- wobec faktów, zjawisk, spotykających nas problemów.

Dlaczego ludzie bywają nieuczciwi:

- żeby zdobyć coś, co uznają za zbyt trudne lub niemożliwe do osiągnięcia w uczciwy sposób,
- ze strachu przed karą lub nieprzyjemnymi konsekwencjami,
- ze wstydu, żeby zachować twarz,
- żeby komuś zaszkodzić (tak postępują osoby nienawistne i zawistne),
- dla żartu (na przykład na prima aprilis),
- żeby kogoś nie zranić (tzw. drobne białe kłamstwa).

Za kogo i za co jesteśmy odpowiedzialni:

- za siebie samego,
- za swoje zdrowie i bezpieczeństwo (odpowiednie odżywianie, zdrowy styl życia, unikanie ryzykownego zachowania),
- za swoje myśli, wybory i czyny,
- za pozytywne myślenie,
- za kontrolowanie swych nastrojów i uczucia złości,
- za szukanie rozwiązań korzystnych dla wszystkich zainteresowanych stron,
- za swoje zobowiązania i obietnice,
- za wykonywanie swoich obowiązków,
- za gospodarowanie swym czasem,
- za własny rozwój i edukację,
- za kształtowanie swego charakteru,
- za motywację,
- za właściwy sposób komunikowania się z ludźmi,
- za wybaczenie, odsuwanie mściwych myśli,
- za własne szczęście,

- za innych, nad którymi sprawujemy opiekę - młodszych, starszych lub chorych ludzi, a także za zwierzęta, rośliny,
- za innych, z którymi jesteśmy związani - członków rodziny, klasy, grupy, narodu,
- za własne lub powierzone naszej opiece mienie,
- za wspólne dobro,
- za środowisko, Ziemię.

Odwaga wyraża się w:

- podejmowaniu nowych wyzwań (z uwzględnieniem konsekwencji),
- akceptacji zmian,
- prezentowaniu i obronie własnych poglądów i ideałów,
- obronie słabszych,
- przyznaniu się do winy,
- mówieniu trudnej, ale koniecznej prawdy,
- przyznaniu się przed sobą do swych problemów, pokonywaniu lęku i słabości,
- sprzeciwie wobec zła, walce z nim.

Samodyscyplina to:

- samodyscyplina jest doskonałym narzędziem osiągnięcia życiowych celów; wymaga silnej woli i kształtuje charakter poprzez budowanie prawidłowych nawyków umożliwiających skuteczne i zgodne z wartościami działanie,
- ważną składową samodyscypliny jest motywacja zarówno do nałożenia sobie rozsądnych ograniczeń, jak i do konsekwentnego się samodoskonalenia
- samodyscyplina ma początek w dyscyplinie nałożonej z zewnątrz. Ucząc dzieci dyscypliny, przygotowujemy je do praktykowania samodyscypliny, a więc do szczęśliwszego życia.

Pokojowość wyraża się w:

- rozumowym osiągnięciu celów, refleksji,
- powstrzymaniu się od przemocy,
- spokoju, równowadze ducha i umysłu, opanowaniu, kontroli impulsów,
- dojrzałym radzeniu sobie ze złością,
- łagodności, cierpliwości i elastyczności,
- gotowości do zgody, poszukiwania kompromisu, strategii wygrana-wygrana.

Sprawiedliwość to:

- sprawiedliwość „*dokonyuje się*” pomiędzy ludźmi,
- nie ma sprawiedliwości czy niesprawiedliwości natury, losu, śmierci,
- sprawiedliwość jest poszanowaniem równości praw społecznych, czyli zasad stworzonych przez człowieka, jest wyrazem ludzkiej przyzwoitości wobec innych,

- sprawiedliwe postępowanie wymaga czasu i namysłu, trzeba bowiem przyjąć właściwe (uczciwe) w danym przypadku kryterium podejmowania decyzji, rozważyć różne aspekty sprawy, uświadomić sobie i odsunąć motywy egoistyczne, zastosować obiektywizm,
- aby być sprawiedliwym, musimy postępować rozważnie, uczciwie i odważnie, analizując okoliczności,
- sprawiedliwość jest wyrazem dojrzałości i mądrości.

Poczucie szczęścia zależy od nas samych:

- od sposobu naszego myślenia, na który mamy wpływ, gdyż możemy kontrolować swe myśli,
- od pracy włożonej w osiągnięcie i pielęgnowanie szczęścia,
- warunkiem szczęścia jest optymizm: postrzeganie spraw w jasnym świetle, wzbudzanie w sobie nadziei, entuzjazmu i odwagi do działania, zaś składową optymizmu - poczucie humoru, tj. umiejętność śmiania się nie tylko z dowcipów, śmiesznych filmów i komicznych sytuacji, ale także z własnych wad, swoich problemów i niepowodzeń,
- nasz humor powinien ludzi cieszyć, a nie ranić.

Na przyjaźń składają się:

- akceptacja,
- sympatia,
- podziw,
- szczerść,
- uczciwość,
- zaufanie,
- takt,
- przestrzeganie prywatności przyjaciela,
- dyskrecja,
- pomoc,
- oddanie,
- wierność i lojalność, tj. dbanie o dobro i interes przyjaciela.

Miłość to:

- głębokie uczucie do drugiej osoby,
- silne przywiązanie do niej i gotowość do bezinteresownego służenia jej,
- odczuwanie głębokiej więzi emocjonalnej z miejscem lub społecznością, z którymi z jakichś względów się identyfikujemy (np. miłość do ojczyzny).

Na pojęcie solidarności składają się:

- życzliwość,
- współczucie,
- empatia,
- wyrzeczenie,

- altruizm,
- szlachetność,
- współdziałanie,
- reagowanie wsparciem lub pomocą na cudze potrzeby w kłopotach lub nieszczęściu, zwykle bez oczekiwania wzajemności.

Piękno naturalne:

- piękno krajobrazu, przyrody, rozgwieżdżonego nieba, ludzkiego ciała, śpiewu ptaków,
- piękno stworzone przez człowieka: sztuka wyższa: malarstwo, rzeźba, muzyka, literatura, balet, teatr, film; sztuka użytkowa: artykuły dekoracyjne, tkaniny, biżuteria, architektura, wzornictwo przemysłowe: meble, ubrania i obuwie, pojazdy, artykuły codziennego użytku,
- piękno duchowe (wewnętrzne), przejawiające się w myślach i zachowaniu człowieka, praktykowanie wartości moralnych, dobro, życzliwość, cierpliwość, łagodność, harmonia, spokój wewnętrzny, mądrość, otwartość, akceptacja ludzi, afirmacja życia, własny rozwój, ciekawość świata, serdeczność, szczerłość.

Piękno duchowe:

- sprawia ono, że żyjemy lepiej i mądrzej,
- piękno estetyczne jak i duchowe wpływają na jakość naszego życia,
- powinności ludzi wobec piękna to ochrona, dbałość i tworzenie piękna.

Składowe mądrości:

- wiedza (ogólna, psychologiczna),
- doświadczenie,
- refleksja (myślenie),
- umiejętność przewidywania krótko i długoterminowych konsekwencji decyzji, działań, zjawisk,
- sumienie,
- kontrola nad własnymi emocjami i impulsami.

5. Harmonogram realizowania programu: comiesięczne wyprawy.

6. Termin realizacji: wrzesień – czerwiec 2018/2019.

Ewaluacja:

Oceny z zachowania.

koordynatorzy Autorskiego Programu **INKA – Zachowanie jak trzeba:**

mgr Ewa Świder

mgr Beata Śpiewła